

KONFERENCJA „BLIŻEJ SIEBIE. BLIŻEJ POTRZEB. JAK WSPIERAĆ MŁODZIEŻ W OSIĄGANIU DOROSŁOŚCI.”

Przepisy prawne na rzecz wsparcia rodziny i dziecka.

Agata Wojtyшек

Poseł na Sejm RP

1. **Jan Paweł II w Karcie Praw Rodziny Stolicy Apostolskiej pisał: „*Rodzice ponieważ dali życie dzieciom, mają pierwotne, niezbywalne prawo i pierwszeństwo do wychowania potomstwa i dlatego muszą być uznani za pierwszych i głównych jego wychowawców(...)*”**

2. **Dobrej rodziny w procesie wychowania nie jest w stanie zastąpić nikt dlatego polityka państwa a także wszelkie działania instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych powinny być ukierunkowane na wsparcie rodziny.**

► Prawa rodziny i prawa dziecka są zapisane w Konstytucji RP:

- Art.18 określa zasadę ochrony rodziny: **małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny**, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.
- Art. 48 przyznaje rodzicom prawo do wychowania: Rodzice mają prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem. Wychowanie to powinno uwzględniać stopień dojrzałości dziecka, a także wolność jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania.
- Uznaje ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich za sytuację wyjątkową: Ograniczenie lub pozbawienie praw rodzicielskich może nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

► Prawa rodziny i prawa dziecka są zapisane w Konstytucji RP:

- Art. 53 zapewnia dzieciom prawo do wychowania i nauczania moralnego oraz religijnego.
- Art. 71 nakłada na Państwo obowiązek prowadzenia polityki społecznej i gospodarczej ukierunkowanej na dobro rodziny: Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.
- Matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa.

- ▶ **Prawa rodziny i prawa dziecka są zapisane w Konstytucji RP:**
 - Art. 72 zapewnia ochronę praw dziecka: Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.
 - Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych.
 - W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka.
 - Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka.

▶ Konwencja o prawach dziecka:

- Konwencja gwarantuje prawa dziecka, niezależnie od koloru skóry, wyznania czy pochodzenia. Przyjęta została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 1989 r., Polska jest inicjatorem jej uchwalenia. Konwencja weszła w życie w 1990 r. Stronami konwencji jest 195 państwa (czerwiec 2015 r.). Polska ratyfikowała konwencję w 1991 r.
- Postanowienia Konwencji o prawach dziecka są podstawą działalności UNICEF, który podejmuje starania, aby stanowiły one kanon zasad etycznych i standardów międzynarodowych postępowania wobec dzieci.,

► Konwencja o prawach dziecka:

- W preambule konwencji podkreślona jest rola rodziny: wyrażając przekonanie, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie,
- dziecko dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia,

► Konwencja o prawach dziecka:

- Art. 6
- 1. Państwa-Strony uznają, że każde dziecko ma niezbywalne prawo do życia.
- 2. Państwa-Strony zapewnią, w możliwie maksymalnym zakresie, warunki życia i rozwoju dziecka.

► Konwencja o prawach dziecka:

- Art. 9
- 1. Państwa-Strony zapewnią, aby dziecko nie zostało oddzielone od swoich rodziców wbrew ich woli, z wyłączeniem przypadków, gdy kompetentne władze, podlegające nadzorowi sądowemu, zdecydują zgodnie z obowiązującym prawem oraz stosowanym postępowaniem, że takie oddzielenie jest konieczne ze względu na najlepiej pojęte interesy dziecka. Taka decyzja może być konieczna szczególnie w przypadkach nadużyć lub zaniedbań ze strony rodziców, gdy każde z rodziców mieszka oddzielnie, a należy podjąć decyzję odnośnie do miejsca pobytu lub zamieszkania dziecka.

- ▶ **Zarówno Konstytucja RP jak i Konwencja a także inne akty prawa międzynarodowego i krajowego nakazują wszystkim kierowanie się:**
 - Dobrem dziecka tzn. wszystkie działania powinny być podejmowane w najlepiej pojętym interesie dziecka, biorąc pod uwagę, że naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka jest rodzina
 - Zasadą równości – troska o ochronę praw każdego dziecka
 - Poszanowaniem praw, obowiązków i odpowiedzialności rodziców.

Należy chronić dzieci przed koniecznością wchodzenia w zastępczy model opieki .

- ▶ W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami: nie może, nie potrafi bądź nie chce zajmować się dzieckiem, zachodzi konieczność udzielenia pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W takiej sytuacji, w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości, dziecko ma prawo do pomocy, w tym do pieczy zastępczej.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz.U.2011 nr 149 poz. 887

Inne akty prawne regulujące wsparcie rodziny

- **Ustawa z dnia 12 marca 2004r o pomocy społecznej**
- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**
- **Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. kodeks rodzinny i opiekuńczy**
- **Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi**
- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii**
- **Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003r.**

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Rząd od 2015r. Podjął szereg działań wspierających rodzinę bo to w niej tkwi w niej potencjał, który jest źródłem rozwoju naszego kraju.

Premier Mateusz Morawiecki a wcześniej Pani Premier Beata Szydło stojąc na czele rządu podjęli liczne działania z zakresu polityki państwa na rzecz dziecka i rodziny.

Powstało wiele programów wspierających dzieci i rodzinę

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Rodzina 500 plus

Program "Rodzina 500+" jest finansowym fundamentem wsparcia rodzin. Program wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i przyczynił się do znacznej poprawy sytuacji materialnej rodzin, wzmocnił je i nadał należny priorytet. W efekcie uruchomienia programu nastąpił znaczący wzrost udziału wydatków na politykę rodzinną w PKB - z 1,78% PKB w 2015 r. do 4 % PKB obecnie.

Program Rodzina 500+ to główny instrument polityki rodzinnej realizujący trzy główne cele:

- **poprawa sytuacji demograficznej,**
- **redukcja ubóstwa wśród najmłodszych,**
- **inwestycja w rodzinę.**

Program "Rodzina 500+" jest najbardziej znaczącą i realnie odczuwalną pomocą finansową ze strony państwa dla rodzin wychowujących dzieci.

W ramach programu "Rodzina 500+" rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia.

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Dobry Start

Program „Dobry Start” to inwestycja w edukację polskich dzieci.

To 300 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny.

Rodziny otrzymają świadczenie bez względu na dochód.

To wsparcie dla 4,4 miliona uczniów.

Świadczenie dobry start przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia.

Na dziecko niepełnosprawne, uczące się w szkole, świadczenie przysługuje do ukończenia przez nie 24. roku życia.

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Program Maluch+

Program "Maluch+" wspiera rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3:

- żłobków,
- klubów dziecięcych
- dziennych opiekunów.

Beneficjenci programu mogą otrzymać dofinansowanie do tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki. "Maluch+" jest programem rocznym.

O środki na utworzenie miejsca w instytucji opieki mogą ubiegać się zarówno instytucje samorządowe jak i organizacje pozarządowe. Mogą również wnioskować o środki na utrzymanie każdego miejsca w tych instytucjach.

▶ Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Karta Dużej Rodziny

To system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych.

Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Świadczenia rodzinne

Świadczenia rodzinne czyli zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe).

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem,,

ma na celu udzielenie wsparcia kobietom w ciąży i ich rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, powstałe w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Polski Ład

W procesie legislacyjnym znajdują się kolejne propozycje rządu skierowane do rodzin w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych.

Rządowy projekt ustawy o gwarantowanym kredycie mieszkaniowym oraz o spłatach tego kredytu dokonywanych w związku z powiększeniem gospodarstwa domowego.

Podstawowym celem wprowadzenia proponowanych rozwiązań jest poprawa stanu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych przez eliminację bariery braku własnych środków stanowiących wymagany przez bank wkład własny przy udzieleniu kredytu hipotecznego oraz powstrzymanie negatywnych tendencji demograficznych związanych z niskim poziomem dzietności, odniesione do sytuacji rodzin spłacających kredyt hipoteczny zaciągnięty w związku z zaspokojeniem własnych potrzeb mieszkaniowych. W zakresie proponowanych rozwiązań projekt ustawy łączy cele polityki mieszkaniowej i polityki prorodzinnej.

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Polski Ład

W procesie legislacyjnym znajdują się kolejne propozycje rządu skierowane do rodzin w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych.

Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – prawo budowlane oraz ustawy o pilnowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Podstawowym celem proponowanych zmian jest zapewnienie prostych rozwiązań prawnych umożliwiających budowę domów jednorodzinnych w celu zaspokojenie własnych potrzeb mieszkaniowych. Jedną z najważniejszych potrzeb każdej rodziny jest posiadanie własnego domu i projekt ten pozwala na zaspokojenie tej potrzeby.

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Polski Ład

W procesie legislacyjnym znajdują się kolejne propozycje rządu skierowane do rodzin w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych.

Rodzinny Kapitał Opiekuńczy

będzie przysługiwał na każde drugie i kolejne dziecko w rodzinie w wieku od ukończenia 12. do 36. miesiąca życia w maksymalnej wysokości 12 tys. zł na dziecko.

Rodzinny Kapitał Opiekuńczy ma pomóc młodym ludziom podjąć decyzję o posiadaniu dzieci.

Rodzice będą go mogli elastycznie wykorzystać:

świadczenie będą mogli otrzymywać przez rok w wysokości 1 tys. zł miesięcznie,

lub przez dwa lata po 500 zł miesięcznie.

To rodzice zdecydują, czy przeznaczą środki np. na opłacenie miejsca w żłobku, wynagrodzenie dla niani lub pokrycie samodzielnej opieki nad dzieckiem. Rodzinny Kapitał Opiekuńczy daje rodzicom poczucie bezpieczeństwa, ale również alternatywę.

Prawo do Rodzinnego Kapitału Opiekuńczego będzie przysługiwać także rodzicom, które już w dniu wejścia ustawy mają drugie i kolejne dzieci w wieku od ukończenia 12. do 36. miesiąca życia. Na takie dzieci świadczenie będzie przysługiwało proporcjonalnie za okres od dnia wejścia w życie ustawy do czasu ukończenia przez drugie lub kolejne dzieci 36. miesiąca życia. Świadczenie **nie będzie uzależnione od dochodów rodziny.**

► Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Polski Ład

W procesie legislacyjnym znajdują się kolejne propozycje rządu skierowane do rodzin w zakresie poprawy warunków mieszkaniowych.

ZMIANY W USTAWACH O PODATKACH DOCHODOWYCH, polegające w szczególności na:

- podwyższeniu do 30 000 zł „kwoty wolnej” od podatku dla ogółu podatników obliczających
- podatek według skali podatkowej,
- podwyższeniu do 120 000 zł progu dochodów, po przekroczeniu którego ma zastosowanie 32% stawka podatku,
- wprowadzeniu ulgi dla klasy średniej,
- zmianie zasad ustalania podstawy wymiaru składki zdrowotnej dla przedsiębiorców oraz
- likwidacji możliwości odliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne od podatku dochodowego od osób fizycznych,
- zmianie wysokości kosztów podatkowych od przychodów otrzymywanych przez osoby pełniące obowiązki społeczne lub obywatelskie.
- Zerowy PIT dla rodzin 4+

Jak dowodzą statystyki i prognozy, bezpieczeństwo demograficzne Polski jest bardzo zagrożone. GUS już w 2014r. wskazywał, że w 2050r. Liczba ludności Polski zmniejszy się o 12% w stosunku do roku 2013 tj. 4,55 mln. W Ślad z tym podążą poważne zmiany w strukturze populacji. 1/3 wszystkich mieszkańców Polski będą stanowiły osoby powyżej 65 roku życia

Obecnie w Polsce brak jest instytucji zajmującej się w sposób kompleksowy badaniem zjawisk demograficznych, zwłaszcza niskiej dzietności i ich wpływu na sytuację społeczeństwa a także wypracowaniem adekwatnych sposobów radzenia sobie z zaistniałą sytuacją. Dlatego też zasadnym byłoby powołanie wyspecjalizowanej jednostki zajmującej się kompleksowymi studiami nad procesami zachodzącymi w sferze demografii w postaci **Polskiego Instytutu Rodziny i Demografii**, który byłby państwową osobą prawną finansowaną z budżetu państwa.

Dziękuję za uwagę

Agata Wojtyszek